

Regioconferentie “Meer samen; samen méér”

In het AKN-gebouw in Hilversum vond op vrijdag 20 mei 2011 de regioconferentie "Meer samen; samen méér" plaats. Een kleine 100 mensen hadden zich verzameld om onder leiding van dagvoorzitter Govert Veldhuijzen elkaar te ontmoeten rondom het eindrapport “Meer samen, samen méér” met aanbevelingen over de samenwerking in deze regio.

De voorzitter opent de middag en stelt zichzelf voor. Hij heeft een jarenlange ervaring als bestuurder en is eveneens al lange tijd vol passie met veranderprocessen bij bestuursorganen bezig. Om een beeld te krijgen van de groep aanwezigen inventariseert hij de achtergrond van de aanwezigen:

- 1/3 van de deelnemers is raadslid
- er zijn ca. 10 bestuurders in de zaal
- de andere aanwezigen zijn ambtenaar

De gemeenten staan voor de meest grootschalige decentralisatie van taken in het bestaan. "We hebben nu een kabinet dat wil loslaten, al zit daar dan niet zoveel geld bij. Ook is het een kabinet dat erg terughoudend is, als het gaat om herindeling. Het kan niet anders dat deze regio dus hard na gaat denken over hoe het moet", aldus Veldhuijzen.

De werkvorm van deze regioconferentie is dat er aan tafels van circa 8 personen gediscussieerd wordt. Er zijn drie gespreksrondes:

- Nut en noodzaak regionale samenwerking
- Vormgeving en randvoorwaarden
- Gezamenlijke uitvoering

Allereerst is er een toelichting op het eindrapport ‘Meer samen, samen méér’ van de voorzitter van de klankbordgroep Ben Hammer.

Hij vertelt over de samenwerking binnen de groep en geeft aan dat er in de loop van het proces een duidelijk gevoel van urgentie ontstond.

Op 20 mei 2010 kwam het Algemeen bestuur met een opdracht: “Kom tot aanbevelingen rondom de regionale samenwerking”:

- Staan de relevante thema’s op de regionale agenda?
- Is er sprake van een bestuursvorm ‘op maat’?
- Hoe is betrokkenheid van Raden (beter) te borgen?
- Wat betekent de herindeling voor regionale samenwerking

Samenwerking op inhoud

Als het gaat om beleidsuitvoering heeft men gekeken naar een aantal onderwerpen en op wat voor manier samenwerking iets kan opleveren.

Een nieuw onderwerp hierbij was de samenwerking op het gebied van facilitaire zaken, waar duidelijk voordelen te herkennen zijn. Denk dan bijvoorbeeld aan digitalisering en organisatieontwikkeling en daarnaast ICT samenwerking.

Er is een aantal uitgangspunten geformuleerd in het kader van de samenwerking:

- Er zijn 3 manieren van samenwerken: beleid, uitvoering en facilitair
- Samenwerken in wisselende samenstellingen van gemeenten
- Efficiënte vergaderstructuur (afname bestuurlijke drukte)
- Waarborg regionale belang
- Waarborg legitimiteit met doelstelling om goede lijnen te leggen met lokaal gekozen volksvertegenwoordiging

Er zijn verschillende samenwerkingsmodellen denkbaar: centrumgemeente, netwerksamenwerking en regionaal beleidsorgaan. De klankbordgroep heeft uit deze varianten de sterke punten samengebracht tot een gedifferentieerd samenwerkingsmodel (zie afbeelding).

De invoering brengt een heleboel veranderingen met zich mee. Bij één ervan wil Ben Hammer nadrukkelijk stilstaan en dat is de positie van het raadslid. Het raadslid wordt in de voorgestelde werkwijze veel vroeger dan voorheen in het proces betrokken.

Het advies is geweest om te komen tot een duidelijker communicatiebeleid waarbij de lokale betrokkenheid goed vorm moet krijgen. Men stelt voor om in het kader van

proces en instrumenten een aantal middelen in de sfeer van betrokkenheid vooraf en via convenanten te organiseren.

Tot slot geldt dat het alleen zin heeft om stappen te maken als er *commitment en massa* is. Vandaag zal ook onderzocht moeten worden of dit er voldoende is. Er liggen allerlei voorstellen en bouwstenen, de beslissingen daarover moeten door de aanwezigen worden genomen.

Gespreksronde 1: Nut en noodzaak regionale samenwerking

Theo Reijn, raadslid gemeente Wijdmeren en lid van de klankbordgroep, trapt de eerste gespreksronde af. De ondertitel van het rapport is "Over gedeelde urgentie en gedeelde ambitie". "Deelt u die urgentie ook?", zo luidt zijn vraag aan de zaal.

Daarbij zijn wat hem betreft onderwerpen aan de orde als taken die van hogere overheden overkomen, financiën, bezuinigingen, taken die specialistischer worden en de capaciteit in termen van menskracht die je daarvoor nodig hebt.

Nadat er aan de tafels uitgebreid gediscussieerd is, pakt de voorzitter de plenaire discussie weer op. Er wordt vanuit de groepen een nieuw thema aangereikt, namelijk schaalvergroting door herverdeling. Of het nou één Gooigemeente wordt of niet, het is hoe dan ook belangrijk om je steviger te positioneren bij de discussies met de buurgemeenten.

Een andere deelnemer (uit Hilversum) vindt dat samenwerking op het vlak van uitvoerende zaken prima is, maar samenwerking op het vlak van beleid zou echt heel minimalistisch moeten zijn.

Gespreksronde 2: Vormgeving en randvoorwaarden

Het volgende programmaonderdeel gaat over hoe het hele proces aangestuurd moet worden en hoe er dan vervolgens ook samenwerkt moet worden. Jan Kastje (raadslid gemeente Hilversum en lid klankbordgroep) verzorgt de inleidende presentatie. Hij benadrukt dat als hij het in zijn verhaal heeft over de randvoorwaarden, het dan gaat om randvoorwaarden bezien vanuit de positie van het raadslid.

Een onderdeel van het advies is om tot een versterking van het eigenaarschap van raden over te gaan:

- meer naar voren in besluitvorming
- maak een regionale strategische agenda
- werk met jaarlijkse kadernota's
- stel een regionaal communicatieplan op
- regiozaken vast op commissieagenda (zoals in Holland Rijnland ook gebeurt)

Jan Kastje geeft als vragen voor de groepsdiscussies mee:

- versterken positie en kaderstelling via regionale agenda en jaarlijkse kadernota?
- verbeteren betrokkenheid en controle via strategische communicatie en regiozaken commissie
- de andere zorgpunten van de deelnemers bij de legitimiteit van regionale samenwerking

Oftewel: hoe kunnen we het zo organiseren dat raden ook echt wat te vertellen hebben?

Gespreksronde 3: Gezamenlijke uitvoering

Carien Bölger (raadslid gemeente Blaricum en lid van de klankbordgroep) opent deze gespreksronde met een presentatie over gezamenlijk uitvoerende diensten. GAD, GGD, RAV, brandweer, veiligheidsregio, leerzaken en maatschappelijke organisaties zijn voorbeelden waaruit blijkt dat de regio veel en succesvol samenwerkt. Toch zijn er nog veel meer gespecialiseerde terreinen te vinden waardoor gemeentelijke organisaties ontlast kunnen worden.

De RUD is een voorbeeld van hoe je dit verder kunt opschalen. Je zou ook kunnen denken aan wegenbeheer, riolering, sociale diensten, openbaar groen en het onderhoud van kunstcollecties. Een groot voordeel is: je zet het op afstand, je ontlast het politieke proces en je doet het op een efficiëntere, praktische manier. Koppel dus de beleidsontwikkeling, aansturing en uitvoering los.

Jan Visser (gemeentesecretaris van de Gemeente Wijdmeren en lid van de klankbordgroep) geeft een presentatie over het Shared Service Center. Hij neemt ons mee naar het jaar 2014 waarin de burgemeester van Hilversum het gezamenlijke servicecentrum opent. Om dit mogelijk te maken hebben de gemeentesecretarissen samen een directieraad gevormd. "Creëer een servicecentrum voor de regio en ga uit van een taakbudget dan 20% lager is," is één van de opdrachten die dit servicecentrum heeft meegekregen. Visser vertelt vol vuur over de manier waarop het 'nieuwe' servicecentrum is opgezet en functioneert.

Het blijkt geen verzonnen verhaal maar de ontstaansgeschiedenis van het Service Centrum Drechtsteden. Dat werd in een 'big bang' opgericht. Zo'n oprichting zou ook volgens een groeimodel kunnen, maar daar zitten wat Jan Visser betreft wel wat nadelen aan. Ook in Friesland, Zuid-West Friesland en andere gemeenten is het op zo'n manier aangepakt. Met name kleinere gemeenten (minder dan 50.000 inwoners, dus 8 van de 9 in dit Gewest) hebben hier baat bij. Er zijn tegelijkertijd ook valkuilen, zo blijkt uit een overzicht van Ernst & Young. Er is in elk geval geen enkele relatie met de herindelingsdiscussie, er zal altijd zoiets nodig zijn als een ondersteunende dienst, zo besluit Jan Visser zijn presentatie.

Veel groepen vinden dat er serieus over zo'n Shared Service center moet worden nagedacht. De ervaring in Drechtsteden is dat het proces toch nog wel wat voeten in de aarde had, maar dat het veel kwaliteit en geld heeft opgeleverd.

Afsluiting van de regioconferentie

De voorzitter rondt de middag af met de vaststelling dat de discussies in een buitengewoon prettige sfeer is verlopen. Ook eerder vanmiddag werd al door diverse deelnemers aangegeven dat de setting van een middag als deze een heel prettige vorm is om ambtenaren, regiobestuurders en raden met elkaar van gedachten te laten wisselen. De methodiek zou misschien ook voor andere onderwerpen toegepast kunnen worden, zo concludeert de voorzitter.

Een andere vraag die er speelde, is de vraag waarvoor zo'n regio er nou is. Over de beleidssamenwerking zijn de meningen enigszins verdeeld, over het Shared Service Center minder, daarover bestaat juist veel overeenstemming.

Je kunt je afvragen of je alleen bottom up naar samenwerking moet kijken – wat brengt het onze gemeente - of dat het zinvol kan zijn vanuit een meer regionale kijk ontwikkelingen op de regionale agenda te zetten.

De heer Jan Rensen spreekt als verantwoordelijk portefeuillehouder aan het einde van de bijeenkomst zijn waardering uit voor de opzet en inhoud ervan. Hij pakt er een paar opmerkingen uit die voor hem de middag goed samenvatten:

- er moet vertrouwen ontstaan

- de raad moet eigenaar worden van de regionale samenwerking
- hoe ga je bereiken dat er wat gebeurt en dat het gebeurt met een betere communicatie

Hoe we dat gaan doen is nog niet duidelijk, dat kan ook niet aldus Rensen. Maar hij wil wel op basis van de input van het rapport van Hammer snel als bestuur bij elkaar komen en het rapport en de aanbevelingen gaan bespreken.

Misschien moeten we de datum die genoemd is door Jan Visser voor de oprichting van een Shared Service Centrum wel als uitgangspunt nemen, zo sluit hij af.

De voorzitter beëindigt om half 5 de conferentie en bedankt iedereen voor zijn of haar bijdrage. Onder het genot van een hapje en drankje wordt er vervolgens door de deelnemers nog even nagepraat in het restaurant van het AKN-gebouw.